

γήματος Ὀλλανδοῦ τινὸς εὐρεθέντος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν· ἔρριπτεν ἐκανελημμένως πρὸς τὸ θηρίον διάφορα ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα, ἅτινα εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ· τὸ θηρίον ἴστατο ὀσφραϊνόμενον ἐκάστοτε διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἦτο φαγώσιμὸν τὸ ριφθὲν καὶ τοιουτοτρόπως αὐτὸς ἠδυνήθη νὰ σωθῇ.

Τέλος ἡμέραν τινὰ εἶχε κοπάσει ἡ τρικυμία, οἱ ναῦται ἐξῆλθον πάλιν πρὸς θήραν, φαιδρὸι πάντες μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Τρομπῶν, ἀλλὰ τὴν φαιδρότητα ἐκείνην ἔμελλε νὰ σκιασῇ τὸ πένθος.

Τὰ τρία πλοία εἶχον ὁμοῦ ἐξέλθει τοῦ Μαρσέλου ὄρμου καὶ ἀφοῦ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπλευσαν παρουσιάσθη πρὸ αὐτῶν ὁλόκληρος ἀγέλη θλασσίων ἵππων (morses) μικρῶν καὶ μεγάλων, κειμένων ἐπὶ τινος ἀπεράντου παγίνου ὑψώματος. Οἱ ναῦται ἐθορύβησαν ἐπὶ τῇ θέᾳ, ἀλλ' ὁ θόρυβος ἐκεῖνος ἀφύπνησε τὰ ζῶα, ἅτινα ἐχύθησαν διὰ μιᾶς εἰς τὰ κύματα πλὴν τριῶν. Τὰ τρία ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἦσαν θηλυκὰ καὶ εἶχον μαζὶ τῶν καὶ τὰ μικρὰ τῶν, ἐφαίνοντο ὡς νὰ μὴ εἶχον νοήσει τί τάχα ἦτο ἐκεῖνο, ὅπερ εἶχε ταράξει τὴν ἡσυχίαν τῶν ἄλλων καὶ ἔστρεφον περιέργως δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν τῶν. Ὁ Δαμπελὲν καὶ Φραισνοῦ, φοβούμενοι μὴ χάσῃ καὶ τὰ τρία ἐκεῖνα ἀκόμη, ἔριψαν εὐθὺς τὰς ἀρπάγας, ἀλλ' αὐτὰ δυστυχῶς ἐγλύστρισαν ἐπὶ τοῦ θωρακοειδοῦς δέρματος τῶν μητέρων καὶ ἐπλήγωσαν καιρίως δύο μικρά. Διπλῆ ἀτυχία, τὸ μὲν διότι ἔχانون τὰ μεγάλα, τὸ δὲ διότι ἔμελλον νὰ διατρέξῃσι σπουδαιότατον κίνδυνον, ἐπειδὴ ἐξ ὧν ἐν γένει τῶν ζῶων οὐδὲν ὑπερβαίνει τὸν θαλάσσιον ἵππον κατὰ τὴν πρὸς τὰ νεογνά του στοργήν. Καὶ τῷ ὄντι μόλις τὰ πληγωθέντα ἀφῆκαν στεναγμὸν ἢ μίαν μῆτηρ ἔλαβε τὸ ἰδικόν της μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας καὶ ἐρρίφθη ἀπελπισ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡδύνατό τις νὰ παρακολουθήσῃ τὸν δρόμον, ὃν εἶχε διατρέξει, διότι τὸν εἶχε βάψει τὸ αἷμα. Ἐνίοτε ἀνέβαιναν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὡς διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ τὸ ἀσθενές! Αἶφνης ἡ μῆτηρ τὸ καταλίπει· εἶχεν ἀποθάνει... Ἐκεῖνη σπεύδει εἰς ἐκδίκησιν, συγχρόνως δὲ τρέχουσι καὶ αἱ δύο ἄλλαι μητέρες. Ἐπιπίπτουσι τρεῖς κατὰ τῆς λέμβου, ὅποθεν εἶχον ἐξέλθει αἱ ἀρπάγαι αἱ πληγώσασαι τὰ τέκνα τῶν. Δύναται νὰ φαντασθῇ τις οἷος τότε ἀγῶν συνήφθη ὑπὸ τῶν ναυτῶν πρὸς τὰ θηρία, θηρία, ἃ ἤλαυνεν ὁ πόνος καὶ ἡ μητρικὴ στοργή. Ἀλλὰ δὲν ἤρκεσε τοῦτο. Ὡς ἂν νὰ εἶχον ζητήσῃ αἱ μητέρες ἐκεῖναι βοήθειαν, ἐξ νέας θηρία ἀνέδυσαν ἀπὸ τῶν ὑδάτων καὶ ἤλθον εἰς βοήθειαν. Ἦτο πλέον πάλιν ἢ ἐπέτεινεν ὁ ἀπελπισμός. Ὡμοιοῖζε πρὸς τὴν πάλιν τῶν Ὀρατιῶν πρὸς τοὺς Κουριατίους, πρὸς τὴν τῶν τριάκοντα Βρεττανῶν κατὰ τῶν τριάκοντα Ἀγγλων ἔνθα ἐνεφανίσθη ὁ Βωμανοῦρ κραυγάζων

«Πῆς τὸ αἷμά σου, Βωμανοῦρ!» Ἀλλ' οὐδεὶς θεατῆς διὰ νὰ κροτήσῃ ὑπὲρ τοῦ νικητοῦ τὰς χεῖρας. Καὶ καθὼς εἰς τὰς καλουμένας δικαστικὰς μονομαχίας τοῦ μεσαιῶνος ἐκ τῶν προτέρων ἐσκιάπτετο ὁ τάφος ὁ μέλλον νὰ δεχθῇ τὸν ἠττηθέντα, ἔχασσε καὶ ἐδῶ διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ ἠττηθῶσιν ὁ τάφος μαῦρος καὶ βαθὺς εἰς τῶν κυμάτων τὴν ἄβυσσον.

Τρία ἐκ τῶν ζῶων ἐκεῖνων περιέτρεχον τὴν λέμβον ὡς διὰ ν' ἀναγνωρίσωσι ποῦ εἶνε ἀσθενεστέρα. Ἀμα δὲ προσέβαλον αὐτὰ οἱ ναῦται ἐπέπεσον τὰ ἄλλα τέσσαρα, κατέλαβον διὰ τῶν ὀδόντων τὸ πλοῖον, ὡς τὰ πλοῖα τὰ ῥωμαϊκὰ κατελάμβανον κατὰ τοὺς πρώτους κερχηδονικοὺς πολέμους τὰ τῶν Καρχηδονίων μὲ τοὺς κόρακας καὶ τὰς σιδηρὰς χεῖρας. Ὁ κίνδυνος ἦτο ἐνόπιόν των! Δὲν παρήλθε πολλὴ ὥρα καὶ τριγμὸς ἀπαίσσιος ἠκούσθη· ὁ εἰς τοῖχος τοῦ πλοιαρίου ἐνέδωκεν εἰς τὴν ὄρμην τῶν ὀδόντων ἐνὸς ἐκ τῶν θηρίων. Τὸ κύμα ἔρρευσε ἐντὸς τοῦ πλοίου ὅπερ μετ' οὐ πολὺ ἀνετράπη. Τρεῖς ἢ τέσσαρες ἐκ τῶν δυστυχῶν ναυτῶν ἐχάθησαν, οἱ ἄλλοι μάλιστα προσεπάθησαν νὰ σωθῶσι κολυμβῶντες. Ἐβάρυνον αὐτοὺς τὰ χειμερινὰ τῶν ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα, κατεδίωκον δὲ καὶ τὰ θηρία. Δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καταφθάσωσι τὴν ἀκτὴν. Ὑπερανθρώπους κατέβαλε προσπαθείας ὁ Μαρσὲλ ὅπως σώσῃ τοὺς ἀνδρας, μαθὼν τὰ γενόμενα παρὰ τοῦ Δαμπελὲν μόλις διασωθέντος· ἀδύνατον' ἐκ δέκα ἀνδρῶν, ἐπανάφερε τρία πτώματα· τῶν ἄλλων οὐδὲ τὰ πτώματα εὐρέθησαν· τὰ εἰχον παρασύρει ὁ ἄνεμος καὶ τὰ κύματα.

Τὸ πλήρωμα ἅπαν περιλύποι περιεσύνεζαν τὰ πτώματα, τὰ ἔθαψαν εἰς τάφον βαθύν, ἵνα μὴ γείνωσι βορὰ τῶν ἀρκτων, νύχθησαν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἔστησαν σταυρὸν παρήγορον.

Καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς στιγμὴν ἡ θάλασσα ἐξέβρασε δύο ἄλλους νεκροὺς οὔτινες ἐφαίνοντο ὡς ἂν νὰ ἐζήτουν τὸ τελευταῖόν των ἄσυλον παρὰ τῶν ζώντων.

Οἱ ναῦται μετ' εὐλαθείας ἔθαψαν καὶ ἐκεῖνους, παρὰ τὸν τάφον τῶν συναδέλφων τῶν καὶ ἐπέστρεψαν ἔπειτα πάντες περιλύποι καὶ σιγηλοὶ ἐπὶ τῆς *Ρόζας Μαρίας*.

Εἰς τὸ ὅπισθεν μέρος τοῦ πλοίου ὁ Λᾶξ καὶ ὁ Βλονδῶ ἐκάπνιζον.

Τῆς Καρίνας εἶχον κοκκινίσει οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τῶν δακρῶν.

— Τί δυστύχημα! ἐψιθύρισε ὁ Βλονδῶ.

— Φοβερόν! ἀπήντησεν ὁ Λᾶξ.

Καὶ εἰσῆγαν. Εἰς τὸν κοιτωνίσκον, ἔνθα ἐκάθητο δὲν ἤκουε τις εἰμὴ τὸν μονότονον κτύπον, τὸν δηλοῦντα ὅτι φεύγουσιν ἀνεπιστρεπτὶ αἱ ὥραι καὶ τῆς θαλάσσης τὸν κυματισμὸν.

XAVIER MARMIER

Μίλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Ἐπιταὶ συνέχεια.

ἀγάπην ἔκλαυσεν ὁ φιланθρωπότατος Ἰησοῦς βλέπων ἀπὸ μακρόθεν τὴν ἀχάριστον αὐτοῦ Πατρίδα μέλλουσαν μετ' ὀλίγον νὰ πέσῃ εἰς τὸ φρικτὸν τῆς χριστοκτονίας ἀμάρτημα· «καὶ ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ». Τοιοῦτοτρόπως ὁ φιλανθρωπότατος Ἰησοῦς, ὁ παντὸς τοῦ κόσμου ποιητὴς καὶ σωτὴρ, ἔδειξεν ἰδιαιτέραν στοργὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ Πατρίδα. Τί ἄλλο χρεωστῆι ὁ χριστιανὸς παρὰ νὰ μιμῆται ὅσον τὸ δυνατόν καὶ εἰς τοῦτο, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐναρέτους πράξεις, τὴν ἀγιοτάτην τοῦ Σωτῆρος ζωὴν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐπρόβαλεν ὡς παράδειγμα; «Ἐπίδειγμα δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε».

Τόσον ἱερὸν καὶ θεῖον δῶρον εἶναι ἡ Πατρίς ὥστε ἐν τῶν μεγίστων σημείων τῆς κατὰ τῶν ἀνθρώπων δικαίας ὀργῆς τοῦ Θεοῦ γίνεται πῦλλαξ ἢ στέρσις τῆς Πατρίδος. Εἰδωλολάτρουσι οἱ Ἰουδαῖοι· ποίαν ποινὴν τοὺς ἔστειλεν ὁ Θεός; Τὴν στέρσιον τὴν Πατρίδος. Μετενόουν διὰ τὰ ἀμαρτήματα τῶν· τί τοὺς ἀντήμειβεν ὁ Θεός; Τὴν ἀπόλαυσιν τῆς Πατρίδος. Ἐσταύρωσαν τῆς δόξης τὸν Κύριον· πῶς τοὺς ἐτιμώρησεν ὁ Θεός; Διὰ τῆς ἐσχάτης καὶ ἀνεπιστρέπτου αἰχμαλωσίας τῆς Πατρίδος! Νὰ εἶπω τὸ μεγαλύτερον; Ζωὴν αἰώνιον, εὐφροσύνην ἀνεκλάλητον, παράδεισον, βασιλείαν οὐράνιον μᾶς ὑπόσχεται ὁ Θεός εἰς τὸν μέλλοντα βίον· πῶς τὴν ἐπονομάζει; *Πόλις, Πατρίδα!* Οὔτε φυσικώτερον, οὔτε γλυκύτερον ἄλλο παρὰ τοῦτο τὸνομα ἤθελεν εὑρεθῆ νὰ εἰκονίσῃ τὴν αἰώνιον μακαριότητα, τῆς ὁποίας ἀτελεστάτην μὲν καὶ πρόσκαιρον καὶ ἐφήμερον, ἀλλ' ἱκανῶς ὁμοιάζουσαν σκιαγραφίαν βλέπομεν ἐπὶ τῆς γῆς μίαν καλῶς κυβερνωμένην Πατρίδα· «ἠτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν, κρεῖττονα πατρίδα!»

Καὶ ἂν λοιπὸν ἡ Πατρίς εἶναι τόσον σεβάσιμον, τόσον πολῦτιμον, τόσον ἀγαπητὸν εἰς τὸν Θεόν, φανερὸν ὅτι χριστιανὸς, ὅστις ἀγαπᾷ μάλιστα τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον, χρεωστῆι νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ Πατρίδα· τοῦτο μᾶς διδάσκει ὁ θεῖος νόμος· τοῦτο τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τὸ παράδειγμα· τοῦτο τῆς ἀγίας Γραφῆς αἱ μαρτυρίαι.

Εἶπα, ὅτι ἡ τῆς Πατρίδος ἀγάπη εἶναι χρέος τοῦ ἀνθρώπου φυσικόν. Ὅχι μόνον ὁ θεῖος νόμος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις μᾶς προστάζει νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς, καὶ ἀντευεργετώμεν τοὺς εὐεργέτας· ἀπὸ βίθους τῆς καρδίας πᾶς λογικὸς ἀκούει φωνὴν ἰσχυράν, ἥτις τῷ λέγει ἀδιακόπως; «τίμα τοὺς γονεῖς σου, οἷτινες σοὶ ἐχάρισαν τὸ εἶναι! ἀγαθοποιεῖ τοὺς εὐεργέτας, ὅσοι σ' ἔκαμαν δευδῆποτε καλόν, ἢ μεγάλον, ἢ μικρόν!» Ἀλλὰ ποῖος πατήρ ἢ εὐεργέτης ἤμπορεῖ νὰ γίνῃ εἰς τὴν γῆν ἢ φιλοστοργώτερος, ἢ εὐεργετικώτερος παρὰ τὴν Πατρίδα; Ἡ Πα-

τρὶς ἐχάρισε τὸ εἶναι εἰς τοὺς γονεῖς ἐνὸς ἐκάστου πολίτου· διὰ τοῦτο μάλιστα τῆς ἡμῶν γεννήσεως ἡ χώρα ὠνομάσθη Πατρίς, καὶ παρ' ἄλλοις παλαιότερον, μητρίς, καθὼς καὶ μήτηρ καὶ πατήρ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός μας. Ἡ Πατρίς μᾶς εὐεργετῆι καθ' ἐκάστην τὰς μεγίστας εὐεργεσίας. Ἄν εἶναι ναοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἀναγεννώμεθα γινόμενοι μέτοχοι τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως, ἂν εἶναι σχολεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζει καθενὸς καὶ τοῦ γένους ὁ φωτισμὸς, ἂν εἶναι νοσοκομεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκει τὴν θεραπείαν ἢ πάσχουσα ἀνθρωπότης, ἂν εἶναι ἱερεῖς, ποιμένες, προσετώτες, ἄρχοντες, διοικοῦντες φρονίμως τὴν πολιτείαν, ἂν εἶναι νόμοι τιμωροῦντες τὴν κακίαν καὶ βραβεύοντες τὴν ἀρετὴν, ἂν εἶναι τιμὴ καὶ κλέος εἰς τοὺς ἀπογόνους ἐξ αἰτίας προγόνων μεγάλων γενομένων καὶ θαυμαστῶν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἂν εἶναι τέχναι συμβάλλουσαι καὶ πρὸς τροφήν καὶ πρὸς τρυφήν καὶ πολιτισμὸν ἐπιδείξιν, ἂν εἶναι ἐμπόρια, διὰ τῶν ὁποίων κυκλοφοροῦσιν εἰς τὸ σῶμα τῆς πολιτείας, ὡς χυμοὶ ζωτικοί, αἱ τῶν τεχνικῶν καὶ φυσικῶν προϊόντων ἐπικερδεῖς μεταβολαί, ἂν εἶναι δημόσια πανηγύρεις καὶ χαρὰι καὶ παντοῖα τῆς κοινωνίας καλὰ, οἷον ἀγοραὶ, καὶ σοαὶ, καὶ πλατεῖαι, καὶ ῥύμαι, καὶ κῆποι, καὶ δάση, καὶ κτίρια, καὶ πηγαί, καὶ λιμένες, καὶ πᾶν ὅ,τι συμβάλλει καὶ πρὸς σύστασιν, καὶ πρὸς καλλωπισμὸν μᾶς τινος χώρας ἀνθούσης διὰ τῶν κατοίκων τὴν ἐζωΐαν, παρὰ τίνος ἔχομεν ταῦτα; Παρὰ τῆς Πατρίδος. Εἰς τίνα θαρροῦμεν διὰ βίου νὰ τ' ἀπολαύσωμεν; Εἰς τὴν Πατρίδα. Τίς μέλει νὰ τὰ μεταφέρῃ καὶ εἰς τὰ τέκνα μας; Ἡ Πατρίς. Ἡ Πατρίς εἶναι τὸ ἱερὸν θησαυροφυλάκιον ὅλων τῶν πραγματικῶν ἡμῶν καλῶν, καὶ τῶν ἐλπίδων. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἐνίοτε ἡ Πατρίς ἐξ ἀγνοίας ἀναγκάζει τινὰς νὰ παραπονοῦνται, πλὴν οὔτε τῶν γονέων, οὔτε τῆς Πατρίδος τὴν ἀγάπην, ὅσον μᾶς ἀδικήσωσι, δυνάμεθα νὰ τὴν ἐξορίσωμεν ἀπὸ τῆς καρδίας, ἔξω μόνον ὅταν ἡ καρδία μας ἀπολιθωθῇ.

Ἡ ἀγάπη τῆς Πατρίδος εἶναι πάθος τῶν λογικῶν ψυχῶν εὐγενέστατον καὶ γλυκύτερον, φυτευθὲν εἰς αὐτὰς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Δημιουργοῦ· αὐτὸς ὁ Θεός, ὁ πλάσας τοὺς ἀνθρώπους κοινωνικούς, ἐνέπνευσεν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου γλυκεῖαν τίνα κλίσιν, ἥτις τὸν κρατεῖ προσηλωμένον εἰς τὴν χώραν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Ταύτην δὲ τὴν κλίσιν ἐντελῶς μὲν καὶ κυρίως αἰσθάνεται μόνος ὁ λογικὸς ἄνθρωπος, πλὴν καὶ εἰς τ' ἄλλα δημιουργήματα, ὅσα αἰσθάνονται ζωὴν, ἐνεφύτευσε ἢ πανάγαθος Πρόνοια τῆς τοιαύτης κλίσεως ἀμυδρὰν εἰκόνα. Καὶ αὐτὰ τὰ θηρία, καὶ τὰ πτηνὰ, καὶ τὰ ἕρπετα, καὶ τὰ νηκτά, καὶ αὐτὰ τὰ φυτὰ φαίνονται ὅτι κατὰ τινὰ φυσικὴν ὁρμὴν ἀγαπῶσι τοὺς τόπους, ὅπου γεννηθῶσιν. Ὁ σοβρὸς λέων χάρει μάλιστα εἰς

τάς ιστορικός τῆς Ἑλλάδος ἀναμνήσεις, ὅσον καὶ Πατρίδα ἔχουσι λαμπροτέραν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη τῆς Οἰκουμένης. Πατρίδα κειμένην ὑπὸ τὸν κάλλιστον οὐρανὸν, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν παμφοροτάτην ὄλων μὲν τῶν φυσικῶν καὶ καλλίστων προϊόντων, ὄλων δὲ τῶν ἀνθρωπικῶν καὶ μεγίστων ἀρετῶν! Πάντες οἱ ἄνθρωποι καυχῶνται δικαίως εἰς τὰ πάτρια καλά· ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος εὐρίσκει τόσα μνημεῖα μεγαλοδόξων καὶ εὐτυχιῶν καὶ δυστυχημάτων, ὅσα οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν γῆν τῶν μεγάλων αὐτῶν προγόνων. Ὅθεν καὶ ταύτην προτιμῶσι παρὰ πάντα καὶ τὰ ἐνδοξότατα τοῦ κόσμου βασιλείαι. Καθόλου δὲ καὶ Ἕλληνες καὶ μὴ Ἕλληνες, οἱ γνήσιοι πατριῶται, καὶ κατοικοῦντες εὐτυχεῖς εἰς τὴν ξενιτείαν κεφάλαιον τῆς εὐδαιμονίας νομίζουσι τὴν τῆς Πατρίδος ἀπόλαυσιν. Ὡ ποσάκις οἱ τοιοῦτοι ἐπιθυμοῦσιν, ἂν ἦτο τρόπος, νὰ μετεφευέοντο μετ' αὐτῆς αὐτῶν τῆς εὐτυχίας εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ νὰ ἴδωσι τὴν ἐσχάτην τῆς ζωῆς αὐτῶν ἡμέραν δύουσαν αὐτοῦ, ὅπου πρῶτον εἶδον τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα! Τοσαύτη εἶναι ἡ τῆς Πατρίδος ἀγάπη, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐκ φύσεως ὁ ἄνθρωπος συνελκύεται· ὥστε μόνος ὁ ἀνάσθητος καὶ ἀπάνθρωπος δύναται νὰ λησμονήσῃ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα στοργήν. Ὅταν τις πάσῃ ἀγαπῶν τοὺς γονεῖς, τότε πάσει ἀγαπῶν καὶ τὴν Πατρίδα· καὶ τοιοῦτοι γίνονται μόνον ὅσοι ὑπὸ τῆς κακοηθείας καὶ τρυφῆς διεφθαρμένοι τὰς ψυχὰς ἀποεραίνουσι ὄλοι σάρκες, νοῦ καὶ φρονῶν κενά. Οἱ τοιοῦτοι μόνον λέγουσι καὶ φρονοῦσι τὸ σαρδαναπέλιον καὶ περιφίλατον καὶ βάρβαρον ἐκεῖνο γυναικῶν:

“Τῷ γὰρ κελῶς πρῶσσονι πάσα γῆ πατρίς!”

Εἶπα τελευταῖον, ὅτι ἡ τῆς Πατρίδος ἀγάπη εἶναι καὶ πολιτικὸν χρέος τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φύσει κοινωνικός, καὶ ὡς τοιοῦτος ἀγαπᾷ νὰ συγκατοικῇ μετὰ τῶν ὁμοίων του, βοηθῶν καὶ βοηθούμενος ἀμοιβαίως ὑπ' αὐτῶν· διὰ τοῦτο ἔκτισαν οἱ ἄνθρωποι οἰκίας γειτονικάς· διὰ τοῦτο συνόκησαν χώρας καὶ πόλεις κοινῶς, τὰς ὁποίας συγκατοικοῦμεν ὡς ἀδελφοί! Ἐπειδὴ τί εἶναι μία πόλις ἢ μεγάλη ἢ μικρά; Εἶναι μία εὐρυχωροτάτη οἰκία, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ πολῖται, ὡς μία καὶ ἡ αὐτὴ οἰκογένεια, ὑπηρετοῦσι καὶ συμβουλοῦσιν ἀλλήλους, καὶ συναντιλαμβάνονται ἀμοιβαίως ὁ εἰς εἰς τοῦ ἄλλου τὴν εὐτυχίαν. Καθὼς λοιπὸν συμφέρει εἰς καθένα νὰ ἔχῃ οἰκίαν σταθεράν, καὶ νὰ συγκατοικῇ μετὰ τῶν ἰδίων συγγενῶν καὶ φίλων μᾶλλον, παρὰ μετὰ ξένων ἀγνωρίστων, τοιοῦτοτρόπως εἰς ἕκαστον συμφέρει καὶ νὰ συζῆ, καὶ νὰ συμπολιτεύεται μᾶλλον μετὰ τῶν ἰδίων συμπολιτῶν, παρὰ μετὰ ξένων ἀλλοφύλων. Οἱ συμπατριῶται τοῦ εἶναι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μητρὸς τέκνα, τὰ αὐτὰ ἔχοντες ἔθιμα καὶ ἦθη, τὰ αὐτὰ κοινὰ συμφέροντα, τὴν αὐτὴν

εἰς τὰ πλεῖστα ἀγωγὴν, τὰ αὐτὰ ἰδιώματα, τὰ αὐτὰ πολλάκις χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς μορφῆς· μετὰ τούτων λοιπὸν συζῶν, δύνατ' εὐκολώτερα καὶ τὴν εὐτυχίαν του νὰ μεγαλύνῃ, καὶ τὴν δυστυχίαν νὰ μικρύνῃ, καὶ τὰ τέκνα νὰ ἐκπαιδεύσῃ, καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς του νὰ ἀπολαύσῃ. Ἄλλ' ἐὰν μέλλῃ νὰ συγκατοικῇ μετὰ τούτων ἀσφαλῶς, πρέπει καὶ νὰ φροντίξῃ προθύμως διὰ τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος. Τὸ Κοινὸν τῆς πόλεως δμοιάζει τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος τὴν καρδίαν, ἐκ τῆς ὁποίας διαχέεται καὶ κυκλοφορεῖ τὸ αἷμα εἰς ὅλα τὰ τοῦ σώματος μέλη· καθὼς λοιπὸν συμφέρει εἰς καθένα νὰ ὑγιαίνῃ ἡ καρδία του, ἐὰν μέλλωσι νὰ ὑγιαίνωσι καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος μέλη, παρομοίως συμφέρει νὰ εὐρωστῇ καὶ τῆς πόλεως ἡ κοινότης, ὅπως εὐτυχῶσιν οἱ κατὰ μέρος πολῖται. Τῆς πόλεως τὰ κοινὰ συμφέροντα πρέπει νὰ φροντίξῃ καὶ νὰ διατηρῇ ἕκαστος πολίτης, ὅστις θέλει νὰ συζῆ μετὰ τῶν συμπολιτῶν εὐτυχῆς· καθὼς καὶ ὅταν θέλῃ νὰ συγκατοικῇ μετὰ τῶν συγγενῶν εὐτυχῶς εἰς τὴν πατρικὴν του οἰκίαν, τὴν οἰκίαν πρέπει πάντοτε νὰ ἐπισκευάξῃ καὶ νὰ διαφυλάττῃ σταθεράν καὶ ἀπτωτον καὶ ἀνθηράν, ἔχων πάντοτε τὰ κέρδη τὰ αὐτὰ, καὶ τὰς αὐτὰς, ἂν τύχῃ, ζημίαις κοινὰ μετὰ τῶν συγγενῶν· εἰ δ' ἄλλα μὲν κέρδη συνάγῃ δι' ἑαυτὸν ὁ οἰκοδεσπότης, ἄλλα δὲ δι' ἑαυτὴν ἡ γυνὴ χωριστά, ἄλλα δὲ πάλιν τὰ τέκνα καὶ ὁ ἀδελφός, τὸ δὲ κοινὸν τῆς οἰκογενείας συμφέρον παντάπασι ἀμελῶσι, τότε ἡ οἰκία ἐκεῖνη πίπτει καὶ ἀπόλλυται!

Πῶς νύξῃσαν τόσαι πόλεις, καὶ νεώτεραι καὶ παλαιαί; Πῶς νύτύχοναι οἱ κάτοικοί των; Πῶς ἄλλως, εἰ μὴ διότι ἠγάπων τὸ κοινὸν τῆς Πατρίδος εὐκρινῶς, συνεργοῦντες προθύμως καὶ συμφώνως εἰς εὐτυχίαν τῆς. Διότι τὰ κράτιστα καὶ συνεκτικώτατα πάσης πόλεως καὶ χώρας θεμέλια ὑπάρχουσιν εἰρήνη καὶ εὐνομία καὶ ἀρμογία τῶν πολιτῶν, οἵτινες κοινὰς ἔχοντες καὶ τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς ἀνάγκας, συνδέονται πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς ὁμοιότητος, καὶ συμπροάγουσιν ἕκαστος τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ συμφέρον διὰ τῆς εὐκρινεῖς καὶ μετὰ ζήλου σώφρονος ἐνεργουμένης διοικήσεως τοῦ κοινοῦ. Οὕτως ἀκμάζουσι καὶ εὐτυχοῦσι καὶ τιμῶνται παρὰ πᾶσιν αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων. Εἰς ὅλους τοὺς πολιτισμένους λαοὺς καὶ παλαιοὺς καὶ νεωτέρους, καὶ Ἕλληνας καὶ μὴ Ἕλληνας, ἡ ἀγάπη τῆς Πατρίδος ὑπάρχει καὶ ὑπῆρξε τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας ἢ βίσις. Ὁ ἔρωσ τῆς Πατρίδος εἰς μὲν τὴν εἰρήνην αὐξάνει τὰς μυριάδους πόλεις, εἰς δὲ τοὺς πολέμους γεννᾷ τοὺς ἥρωας καὶ τὰς ἀνδραγαθίας, εἰς δὲ τὰς τέχνας ἐνεργεῖ θαύματα, καὶ εἰς αὐτὴν τέλος τὴν παιδείαν ἀναδείκνυσσι Δημοσθένεις καὶ Ὀμήρους. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τὰ δημόσια καλά δὲν ἀνήκουσιν ὀλιγώ-